

Το δάσος Συγγρού, προικισμένο απλόχερα από τη φύση, μια όαση πρασίνου στην Αττική γη, με ασύγκριτη ατμόσφαιρα και ομορφιά μας προκαλεί και μας προσκαλεί να το δούμε μέσα από τη ματιά του αρχιτέκτονα Πάνου

Ραυτόπουλου, να πλουτίσουμε τις γνώσεις μας από την πολύτιμη εμπειρία του και να ταξιδέψουμε μαζί του σε ένα *μικρό οδοιπορικό* αφιερωμένο στο δάσος Συγγρού.

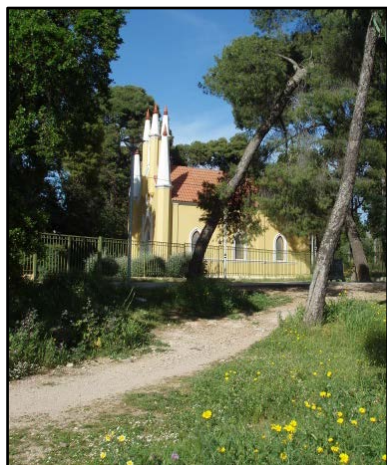
Ένα μεγάλο ευχαριστώ βγαλμένο μέσα από την καρδιά μου, αντιστρόφως ανάλογο της πλουσιόδωρης προσφοράς του Πάνου Ραυτόπουλου στην Κηφισιά.

Λίλα Παπαδημητρίου

Πρόεδρος Ν.Π.Δ.Δ. «Δημήτριος Βικέλας»

του Δήμου Κηφισιάς
Δημοτική Σύμβουλος

ΜΙΚΡΟ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ στο ΚΤΗΜΑ ΣΥΓΓΡΟΥ

Μπαίνοντας στο κτήμα, από την κεντρική είσοδο της λεωφόρου Κηφισιάς, περπατάω σιγά σιγά το ανηφορικό δρομάκι που οδηγεί στον ΠΥΡΓΟ. Στο βάθος μόλις διακρίνεται το παρεκκλήσι του Αγ. Ανδρέα. Το αγνώω και σε λίγο κοντοστέκομαι πιο πάνω, στρέφοντας το βλέμμα μου δεξιά και αντικρίζω το καταπράσινο τοπίο γύρω μου...και αρχίζω:

*“Μπήκαμε από την είσοδο της λεωφόρου Κηφισιάς και κατευθυνόμαστε προς την καρδιά του κτήματος Συγγρού που βρίσκεται ο «ΠΥΡΓΟΣ» δηλαδή η έπαυλη του Συγγρού. Η ονομασία όλης της περιοχής του κτήματος είναι γνωστή και ως **ΑΝΑΒΡΥΤΑ**. ονομασία που μάλλον προήλθε από τα άφθονα πηγαία νερά της περιοχής. Το κτήμα έχει έκταση περίπου εννιακοσίων πενήντα στρεμμάτων (950) από τα οποία τα επτακόσια στρέμματα*

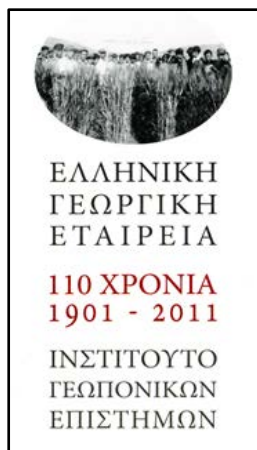
(700) είναι δάσος και τα υπόλοιπα 250 στρέμματα είναι καλλιεργήσιμη γη, δηλαδή κτήμα.

*“Όλη αυτή η έκταση αγοράσθηκε από τον Ανδρέα Συγγρό μέσα στη δεκαετία του 1870 και αποτελούσε ουσιαστικά τον περιβάλλοντα χώρο της έπαυλης του που κτίσθηκε σε σχέδια του γνωστού μας αρχιτέκτονα **Ερνέστου Τσίλλερ** αρχές της δεκαετίας 1880. πιθανότατα η αγορά αυτή ήταν ένα δώρο στην σύζυγό του **Ιφιγένεια**. Σήμερα το Κτήμα αυτό αποτελεί ένα από τα ελάχιστα φυσικά δάση της Αττικής που βρίσκεται μέσα σε κατοικημένη περιοχή”.*

Περπατάμε λίγα μέτρα πιο πέρα και σταματάμε μπροστά σε μια ωραία περιποιημένη πινακίδα αριστερά μας. Αυτή μας πληροφορεί για το *π*ι θα “συναντήσουμε” στη συνέχεια της βόλτας μας. Αρχίζω να διαβάζω τα αναγραφόμενα της πινακίδας.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΕΩΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Κληροδότημα: Ιφ. Ανδ. Συγγρού
Ν.Π.Δ.Δ.
ΥΠ. ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΓΕΩΡΓ. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ

Ξεκινάμε με το 71 κάνει το Ινστιτούτο Γεωπονικών Επιστημών Ι.Γ.Ε.:

“Ο Ανδρέας Συγγρός πέθανε το 1899, η δε σύζυγός του Ιφιγένεια το 1921. Σύμφωνα με τη διαθήκη της το Δασόκτημα κληροδοτήθηκε στο ελληνικό Δημόσιο, στην τότε Γεωργική Εταιρεία με σκοπό την ίδρυση σχολής για την “... εκπαίδευση καλών γεωργών και κηπουρών”. Έτσι το 1928 ιδρύεται το “Πρακτικό Γεωργικό Σχολείο Ιφιγένειας και Ανδρέα Συγγρού” με έδρα το Δασόκτημα. Το 1970 η τότε Ελληνική Γεωργική Εταιρεία μετονομάστηκε σε ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΕΩΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, Ν.Π.Δ.Δ. και τελεί υπό τον έλεγχο και την εποπτεία του Υπουργείου Γεωργίας. Από την πρώτη δεκαετία λειτουργίας του ξεκίνησε σεμινάρια μελισσοκομίας, ανθοκομίας, ανθοδετικής, αμπελοργίας, αρωματικά και Φαρμακευτικά φυτά και άλλα πολλά”.

Περπατάμε λίγο πιο πάνω και πλησιάζουμε αρκετά την έπαυλη Συγγρού για να έχουμε σχεδόν ολοκληρωμένη εικόνα της. Έτσι και αλλιώς η Γεωργική Βιβλιοθήκη και το Μουσείο Μελισσοκομίας στεγάζονται στο κτήριο της Διοίκησης δηλαδή στην έπαυλη. Ο Βοτανικός κήπος βρίσκεται στην βορειοδυτική παράπλευρη μεριά της έπαυλης. Αρχίζουμε την περιγραφή:

*“Στο αρχείο Τσίλλερ της Εθνικής Πινακοθήκης σώζεται «Σχεδιαγράφημα επαύλεως κ. Α. Συγγρού». Το σχέδιο φέρει πολλά κοινά στοιχεία με την έπαυλη που βρίσκουμε σήμερα μέσα στο κτήριο, χωρίς να υπάρχει όμως απόλυτη ομοιότητα (πηγή: **Μ.Καρδαμίτση-Αδάμη**)”*

“Η κύρια όψη χαρακτηρίζεται από απόλυτη συμμετρία, που ανατρέπεται μόνο από το στοιχείο του πύργου. Το κεντρικό τμήμα είναι υπερυψωμένο και προεξέχει ελαφρά του κυρίως κορμού δημιουργώντας στο ισόγειο «λότζια» (στεγασμένη τοξοστοιχία). Εμφανέστατη η πυργοειδής μορφή του κτηρίου. Μετά από επίμονες και συντονισμένες προσπάθειες του σωματίου ΦΙΛΟΙ ΔΑΣΟΥΣ ΣΥΓΓΡΟΥ, τον Ιούνιο 2006

η έπαυλη χαρακτηρίζεται διατηρητέο μνημείο. Στη συνέχεια το κόστος της αποκατάστασης της έπαυλης εντάσσεται από το Υπουργείο Γεωργίας στο Γ'ΚΠΣ. Μετά την αποκατάσταση και λειτουργία του κτηρίου, σήμερα σ' αυτό στεγάζονται τα γραφεία της διοίκησης του Ι.Γ.Ε., το Μουσείο Μελισσοκομίας και η Γεωργική Βιβλιοθήκη".

Εισερχόμεθα στο κτήριο μέσω της στεγασμένης κύριας εισόδου (που έχει τη μορφή μικρής «λότητας») και ανεβαίνουμε τα 14 σκαλοπάτια του εντυπωσιακού κεντρικού κλιμακοστασίου για να φθάσουμε στο προχολ του υπερυψωμένου ισογείου.

Προσπερνάμε το προχολ και δεξιά μας έχουμε τις δύο αίθουσες του Μουσείου Μελισσοκομίας.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ

"Τις αρχαιότερες κυψέλες στην Ελλάδα φιλοξενεί το Μουσείο Κυψελών του Ινστιτούτου Γεωπονικών Επιστημών, στην Έπαυλη Συγγρού. Οι δύο αίθουσες είναι αφιερωμένες στην Παραδοσιακή Ελληνική Μελισσοκομία. Πρόκειται για 47 κυψέλες από όλον τον ελλαδικό χώρο (Γρέσπες – Κρήτη) που χρησιμοποιούνταν (μερικές χρησιμοποιούνται ακόμα και σήμερα) από τους Έλληνες μελισσοκόμους πριν από την είσοδο της κυψέλης ευρωπαϊκού τύπου. Χαρακτηριστικά των κυψελών αυτών ήταν ότι οι κηρήθρες καταστρέφονταν μετά από κάθε μελότρυγο".

Μετά την επίσκεψη του Μουσείου μελισσοκομίας ανεβαίνουμε στο Α' μεσοπάτωμα για να επισκεφθούμε τον χώρο της Γεωργικής Βιβλιοθήκης.

Γεωργική Βιβλιοθήκη

“Περιλαμβάνει στο μεγάλο αρχείο της Γεωργικής Βιβλιοθήκης του Ινστιτούτου, μια βιβλιοθήκη με εκδόσεις βιβλίων, μελετών και συγγραμμάτων από το 1838 (5.000 τίτλους) υπάρχουν μελέτες σχετικά με τη μελισσοκομία από διάφορες επαρχίες της χώρας, όπως

α) ο πρακτικός οδηγός μελισσοκομίας σε 4 εκδόσεις τα έτη 1927, 32, 36, και 47. β) Τα μελλίσια ένας οδηγός για την ενημέρωση των κατοίκων της Μακεδονίας μας, έκδοση 1928. γ) Μαθήματα βασιλισσοτροφίας έκδοση 1948, κ.α. καθώς και μελέτες σχετικά με τη μελισσοκομική χλωρίδα στις διάφορες επαρχίες της χώρας.”

Το γραφείο του Α. Συγγρού

Βγαίνουμε από την έπαυλη και κατευθυνόμαστε στην βορειοδυτική γωνία του κτηρίου για να επισκεφθούμε τον **Βοτανικό Κήπο**.

“Ο Βοτανικός Κήπος του Κτήματος περιλαμβάνει πάνω από 20 διαφορετικά ελληνικά αρωματικά φυτά. Μέσα σε αυτά περιλαμβάνονται η λεβάντα, η μέντα, το δίκταμο, η αρμπαρόριζα, ο απήγανος, ο δυόσμος, το μελισσόχορτο και πολλά ακόμα ! Οι φίλοι του Δάσους Συγγρού, σε συνεργασία με το Ι.Γ.Ε., πέρα από την εθελοντική εργασία τους στο καθάρισμα και κλάδεμα του κήπου, έχει προσφέρει και δικά του φυτά που φυτεύει και καλλιεργεί στο θερμοκήπιο του Δάσους. Όταν μεγαλώνουν τα φυτά αυτά μεταφυτεύονται στον Βοτανικό κήπο του Πύργου εμπλουτίζοντας και ανανεώνοντας ταυτόχρονα την ποικιλία του κήπου.

Απομακρυνόμενοι δυτικά από τον Πύργο πλησιάζουμε το μικρό παρεκκλήσι του Αγίου Ανδρέα και αντικρίζουμε πρώτα την ανατολική εξωτερική όψη του. Πλησιάζουμε τον περιβάλλοντα χώρο πέριξ του

παρεκκλησίου για να θαυμάσουμε τον **ΚΗΠΟ της ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ** που πρόσφατα έχει δημιουργηθεί σε απομίμηση του αντίστοιχου κήπου της Χάλκης.

Ο ΚΗΠΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΑΛΚΗ, ΣΤΟ ΚΤΗΜΑ ΣΥΓΓΡΟΥ

“Τα φυτά για τον Κήπο της Αγίας Γραφής προσφέρθηκαν ως δωρεά από τον Αγροτικό Ανθοκομικό Συνεταιρισμό Φυτοριούχων Αττικής ενώ αυτά για τον χώρο του «ανοικτού μουσείου παλιών εργαλείων» από τα φυτώρια Καλαντζή. Τις εργασίες καθόλη τη διάρκεια του έργου συντόνισε ο Πρόεδρος του Ιστιτούτου Γεωπονικών Επιστημών κ. Νίκος Θυμάκης.

Αυτός ο ΚΗΠΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ βασίζεται σε σχέδια και μοντέλα τα οποία πρώτη φορά εφαρμόζονται παγκοσμίως στην Ιστορία της

Αρχιτεκτονικής Τοπίου στον Κήπο της Ιεράς Θεολογικής Σχολής της Χάλκης τα οποία έχουν μελετηθεί και φυτευτεί τα τελευταία χρόνια και

αποτελούν αντικείμενα έρευνας και προσευχής. Εδώ, στον Ιερό Ναό Αγίου Ανδρέα του Κτήματος Συγγρού, μοναδικού Ορθόδοξου ρυθμού παγκοσμίως (έργο Ernst Ziller), βρίσκονται περισσότερα από 50 από τα 82 συνολικά φυτικά είδη που αναφέρονται στην Αγία Γραφή”.

Έρθε η ώρα να ασχοληθούμε και να επισκεφθούμε το παρεκκλήσι του Αγίου Ανδρέα του κτήματος Συγγρού. Αρχίζω με την αρχιτεκτονική περιγραφή του:

“Ο Ι.Ν. Αγίου Ανδρέα είναι ο μοναδικός, ορθόδοξος ναός με τα χαρακτηριστικά του νεογοθικού ρυθμού, δηλαδή, την οξυκόρυφη κεραμοσκεπή, τις κεραιές στις γωνίες και στο καμπαναριό, τα πολύχρωμα τζάμια κ.ά. Κατασκευάσθηκε με βάση τα σχέδια του Τσίλλερ, μαθητή του Θ. Χάνσεν. Είναι μικρή βασιλική και παρουσιάζει πολλά κοινά στοιχεία με τον καθολικό ναό του Αγίου Λουκά στο Ν.Ηράκλειο,

έργο του Θ. Χάνσεν. «Ο επιμελημένος σχεδιασμός του εσωτερικού και του εξοπλισμού (στασίδια, τέμπλο κ.τ.λ.) οδηγεί επίσης χωρίς αμφιβολία στον Τσίλλερ» (Μ.Καρδαμίτση-Αδάμη)".

Η ΟΦΙΟΕΙΔΗΣ ΛΙΜΝΟΥΛΑ (ποταμάκι)

Η "πηγή" τροφοδότησης της λιμνούλας.

Η ξύλινη γεφυρούλα που ένωνε το "νησάκι" με το γύρω περιβάλλον (έχει καταστραφεί).

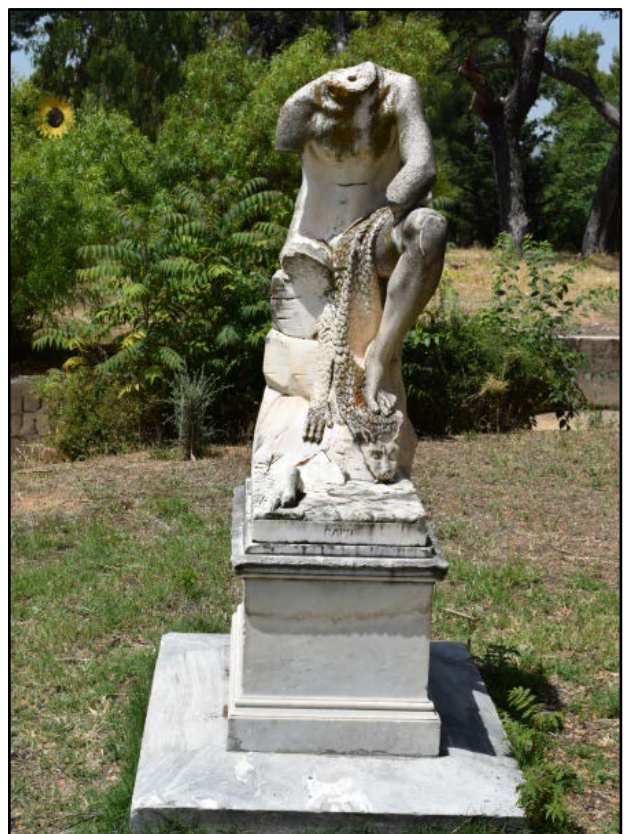
Εικόνα της νησίδας (νησάκι).

Μετά την “ξενάγηση” εσωτερικά και εξωτερικά του παρεκκλησίου, κατευθυνόμαστε νότια όπου αντικρίζουμε την “πηγή” της *οφιοειδούς λιμνούλας*. Δυστυχώς σήμερα η λιμνούλα αυτή έχει εκκενωθεί από τα νερά της ενόψει της επικείμενης επισκευής. Θα μιλήσουμε, με λίγα λόγια, για να εξηγήσουμε τον τρόπο της τροφοδότηση της.

Το γλυπτό “Ο ΠΑΡΙΣ” του Γεωργίου Μπονάνου

Εικόνα από το Αρχείο Έργων Γ. Μπονάνου

Σημερινή κατάσταση του γλυπτού

Πολύ κοντά στη “πηγή” της λιμνούλας βρίσκεται το, πάλαι ποτέ, θαυμάσιο άγαλμα “**Ο Πάρις**”, έργο του μεγάλου γλύπτη **Γεωργίου Μπονάνου** (1863-1939). Η κατάστασή του σήμερα είναι παντελώς αποκαρδιωτική. Μήπως θα μπορούσε το Ι.Γ.Ε. να προβεί σε ενέργειες να αποκατασταθεί – ίσως με χορηγίες - αυτό το αξιολογότερο έργο τέχνης;

Η αναβίωση του ιστορικού κήπου της Ιφιγένειας Συγγρού

"Η αναβίωση του Ιστορικού Κήπου της Ιφιγένειας Συγγρού, όπως έχει αποτυπωθεί σε κείμενα, σκίτσα, παλιά σχέδια και φωτογραφικό υλικό, ήταν ένα στοίχημα για το Ι.Γ.Ε., αφού εκτός των άλλων ως εκπαιδευτικός οργανισμός προωθεί την κηποτεχνία και την κηπουρική. Σε αυτό το πλαίσιο, ανατέθηκε στο Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Αρχιτεκτονικής Τοπίου του ΑΠΘ, να δημιουργήσει και να παρουσιάσει το σχέδιο ώστε να αναδημιουργηθεί ο κήπος. Επτά Φυτωριούχοι προσέφεραν το φυτικό υλικό ενώ στην φύτευση συμμετείχαν η Εθελοντική Πρωτοβουλία Δάσους Συγγρού 1989, οι Φίλοι του Δάσους Συγγρού, οι καθηγητές και μαθητές του ΕΠΑΣ Συγγρού (ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ), το προσωπικό και το ΔΣ του ΙΓΕ και φοιτητές που κάνουν πρακτική. Μία ολοκληρωμένη "Συνέργεια" από του ανθρώπους που αγαπούν και βρίσκονται κοντά στο Κτήμα Συγγρού." Αυτή είναι η πρόσφατη δήλωση που μας έκανε ο Πρόεδρος του Ι.Γ.Ε, κύριος Νίκος Θυμάκης.

Επίσης, συνοπτικά αναφέρουμε ότι εκτός από την αναδημιουργία του κήπου της Ιφιγένειας Συγγρού, τιμώντας όμως τον χαρακτήρα του κτήματος η μελετητική ομάδα του ΑΠΘ, απαρτιζόμενη από πολλές ειδικότητες, αναζητούν έναν κήπο 'ελληνικό', έναν κήπο με εκπαιδευτικό και αγροτικό χαρακτήρα. Θα επιχειρήσουν να απεικονίσουν ένα κήπο στην διατηρητέα έπαυλη του Ανδρέα Συγγρού που θα αλλάζει μέσα στις εποχές, με είδη αυτοφυή της Ελλάδας αλλά και μεσογειακά, και κατάλληλα για το κλίμα της περιοχής, αποτελώντας ταυτόχρονα ενδιαίτημα για ωφέλιμα έντομα, όπως οι μέλισσες που βρίσκονται εκεί...

Ομάδα εργασίας αναβίωσης ιστορικού κήπου Ιφιγένειας Συγγρού

Ηρώ Σφουγγάρη Κεντρική Ιδέα Γεωπόνος.

Συντονίστριες-Διδάσκουσες του ΔΠΜΣ Αρχιτεκτονική Τοπίου ΑΠΘ:

Ελένη Αθανασιάδου δρ. Αρχιτέκτων Τοπίου ΑΠΘ, Γεώπονος, BSc, MSc καθοδήγηση ομάδας.

Αναστασία Παπαδοπούλου δρ. Αρχιτέκτων μηχανικός, Αρχιτέκτων Τοπίου, ΑΠΘ - καθοδήγηση ομάδας, μετατροπή αρχικής κεντρικής ιδέας σε σχέδιο γενικής οργάνωσης, σκίτσα, τεύχος Φοιτητές ΔΠΜΣ Αρχιτεκτονικής Τοπίου ΑΠΘ.

Στέλλα Μαρκαριάν – Αθανασιάδου, Αρχιτέκτων εσωτερικών χώρων - κείμενο κεντρικής ιδέας, αρχικά σχέδια και σκίτσα, βασικό σχέδιο γενικής οργάνωσης (autocad), Σχέδιο δαπέδων – φωτισμού (autocad).

Αλέξανδρος Μπαντόγιας, Γεωπόνος - δημιουργία autocad υφιστάμενης κατάστασης, επιμέλεια σχεδίου φύτευσης, δημιουργία σχεδίων εποχικότητας φύτευσης.

Κατερίνα Πρωτογήρου, Γεωπόνος - ανάλυση τοπίου.

Δώρα Στάμου, Δασολόγος - έρευνα για τα φυτά, δημιουργία καταλόγου στο excel
Ηρώ Σφουγγάρη, Γεωπόνος - αρχικό κείμενο κεντρικής Ιδέας, έρευνα για τα καθιστικά, σκίτσα.

Αστέρης Τσελεπής, Δασολόγος-έρευνα για τα φυτά, δημιουργία καταλόγου στο excel
Δήμητρα Τσιακοπούλου - Αρχιτέκτων μηχανικός, ανάλυση τοπίου, έρευνα και σχέδιο ηλεκτροφωτισμού.

Κείμενα – παρουσίαση – φωτογραφίες - αφήγηση Οδοιπορικού: Πάνος Ραυτόπουλος (276/20)